

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Izredno rohnenje nemškutarjev.

Nemškutarji in nemčurji začeli so, zlasti na slovenskem Štajerskem, rohneti in divjati. To pa zelo izredno in zdivjano. Uzrokov je mnogo. Eden izmed njih je, ker so bili na Kranjskem pri volitvah v Ljubljani in drugih mestih in trgih tepeni, njihov glavač Vestenek pa naglo v Gradec prestavljen ter je nedavno v Ljubljani še obsojen bil. Za slovo iz Ljubljane je namreč zvečer 15. maja s svojimi prijatelji jedel in pil potem obdan od štirih c. k. profesorjev in enega c. k. uradnika šel v kasino črne kave pit. Bilo je uže polnoči proč. Vstopivši slišijo, kako se sodnijski praktikant Lapajne in stari trgovec Bučar mirno za mizo sedeč slovenski pogovarjata. Ko Vestenek in tovarši to slišijo, jim kar vkipi nemčursko srce, se zakadijo v gosta in jima prepovedo slovenski govoriti. Slovenščino pa psujejo: Sausprache (svinjski jezik), Bauernsprache itd. Napadena govorita pa dalje slovenski. Sedaj pristopi Vestenek in reče Lapajnetu: „Sie Wicht, soll ich mir die Unehre anthun, Ihnen in's Gesicht zu spucken, t. j. Vi ničvrednež, ali naj se onečastim s tem, da Vam v lice pljunem? Lapajne mu zavrne, da bi Vestenek morebiti obžaloval, ako bi kaj takega storil. Slovenca ostaneta za mizo in ne rečeta nič več. Vestenek in njegovi kulturonosci pa odidejo. Zaradi žaljenja časti je tožil Lapajne in c. k. sodnik, g. Franc Čuček, doma iz Viša v Slov. goricah, je dne 14. junija obsodil Vesteneka na 40 fl. globe ali 8 dni zopora. Pri obravnavi bili so omenjeni tovarši zaslišani: profesor Gartenbauer (doma iz gornje Avstrije, materialist in maloverec) profesor Adamek (ponemčen Čeh, maloverec, je učenecm razlagal, da sv. Peter ni bil nikoli v Rimu) profesor Proft, profesor Binder (nemški Dunajčan, maloverec in je zaradi tega bil uže grajan.) Vsi ti so potrdili, kar je Vestenek govoril, izrazili svoje zaničevanje Slovencev ter rekli, da jih veseli, če slovenski ne umejo, ter se čutijo razžaljeni, ako kdo vpričo njih slovenski govori. Takšni so ti „kulturonosci“ takšne profesorje moramo slovenski

davkoplačilci hraniti, takšnim ljudem svojo deco v odgojo izročevati? To je res žalostno in žaljivo za nas! No, pa kranjski Slovenci se tako uspešno branijo, da se utegnejo nemčurske takšne svojati kmalu znebiti.

Pri nas na Štajerskem bodemo bržčas več dela imeli, preden tukajšnjim nemčurjem grebene porežemo in nepotrebne nemške „kulturonosce“ odpravimo in na njihovo mesto domačinov dobimo. Kakor da bi čutili, da jim prihaja smrtna ura, razsajajo in divjajo, kakor da bi obsedeni bili. Psujejo po novinah, rogovillijo med ljudstvom, obrekujejo narodnjake, zasramujejo poslance, podmitavajo volilce in zastopnike, da si v raznih zastopih večino še ohranijo. Snujejo „Schulvereine“ in dne 19. junija so si v Ptuj naročili nekov „Deutscher Verein“ iz Gradca, da podkrepijo baje v nevarnosti nabajajoče se nemštvo. V gostilnici g. Muršeca, so najprvle jedli in pili potem pa govorili in psovali na slovenstvo, kakor smo še malokedaj čuli. Kaj podobnega je le v „Cillier Zeitung“ brati, ki n. pr. v štv. 49. Slovincem očita, da se ne čutimo kot prave Avstrijance, da hočemo Avstrijo razdreti in se od skupne države odcepiti. (Kolika laž, kolika nesramnost!) No, podrobneje nam popišejo shod Nemcev in nemčurjev v Ptuj naši ptujski prijatelji. Omenimo le, da so se pravi Nemci precej po strani držali. Govorili so večjidel sami slovenski odpadniki: Breznik, Strafela, Mihelič, Duhač. Grof Wurmbrand ni hotel, dr. Forregger ni mogel priti, ker je železnico zamudil. Prizanašajè nemškim vzdihljejem grofa Ignacija Attemsa in Salburga, omenimo najnesramnejšega telegrama, kojega je slovenski odpadnik dr. Glantschnigg iz Celja poslal: pravi, da so slovenske šole zavodi, kder se trapeži ali buteljni odgojajo ter da želi 8letno šolanje le, ako se z nja pomočjo ponemčuje! Naposled še navajamo telegram, v katerem 8 nemških profesorjev mariborskih izrazuje svoje odobravanje ovega ščuarskega shoda! Jih imena so: Lang, K. Neupauer, Eng. Neubauer, Spiller, Nagele, Britto,

Knobloch, Jettmar. Pristopila sta še sodnijski pristav in srbski odpadnik Ivečič in jud dr. Borges.

Kaj pomeni vse to? Samo ob sebi malo! Kajti peščica 150 pivcev v g. Murščevej dvorani bi nas ne brigala veliko, ako bi to, kar je govori, ondi ostajalo. Ali ovih možakov namen je večji: oni so upjali skozi okna, oni iznemirjajo nemško prebivalstvo, strašijo vlado in hočejo tako zabraniti, da Slovenci kot jim ravnopravni državljani ne dobimo, kar nam je po državnih postavah itak zagotovljeno. Oni hočejo slovenščini pot v urade in šole še na dalje zapreti. Ta namen, zlasti pa iznemirjenje in ščuvanje poštenih Nemcev, med nami stanujočih, dosežejo tem laglje, ker imajo vse dunajske liberalne časopise na razpolago in vrhu njih še „Tagespošta“, „Marburger“ in „Cillier Zeitung“. To dajemo svojim prijateljem pomisliti!

Ob konci opozorujemo slovensko občestvo na spodnjem Štajerskem na list, ki v nemškem jeziku sedaj uže 3. mesec izhaja v Mariboru po 2krat v tednu. Ime mu je: „Südsteirische Post“. Osnovali so ga slovenski in nemški vrlo zvesti avstrijski domoljubi vzajemno. Namen mu je: napotiti porazumljenje Slovencev s pravimi in pravicoljubnimi, poštenimi Nemci, bivaječimi po naših mestih, trgih, gradovih na podlagi pravice. Vsled tega je prisiljen odpadnikom, nemškutarjem stopati na prste in se upirati ščuvarskemu, veri, narodu in cesarstvu nevarnemu, rovanju znanib listov: „Tagespost“, „Cillier“ in „Marburger Zeitung“. V kratkem času svojega obstanka je novi list se hrbro obnašal in začel vedno več tal pridobivati. Želeti mu je vsestranske podpore. Kdor vè, kako liberalni listi nemško prebivalstvo pri nas zapeljujejo in ščuvajo, ta bo vedel oceniti dobroto in po trebo novega podjetja pa tudi njegovega podpiranja. Pisava mu je vseskozi mirna in dostojna. Kdor ne utegne večjih listov brati ali kdor ne more za nje mnogo denarjev trošiti (Tagespošta stane na leto blizu 20 fl. in Grazer Volksblatt 20 fl.), temu svetujemo tudi ta list. On priobčuje vse novosti, vse uradbenske izjave iz Grazer-Ztg. zadevajoče Spod. Štajer, sejme, premembe pri duhovnikih, uradnikih, učiteljih, kurze, dražbe itd. tako, da ustreza županom, trgovecem itd., ki si lahko mnogo denarja prihranijo, koje sedaj za velike in tuje liste žrtvujejo. Vrhu tega donša zanimive uvodne članke, zvesto sestavljeni politični ogled, mnogo dopisov, povesti iz domače zgodovine itd. smešnice, in je okinčan vselej s kako podobo imenitne osebe, mesta, dogodka sedanjih časov. Bodi toraj ovo domoljubno podjetje dobro priporočeno! „Südsteirische Post“ velja s poštnino vred na mesec 60 kr. na četit leta 1 fl. 70 kr. na pol leta 3 fl. 40 kr. Adresa se napravi: Administration der „Südsteirischen Post“, Marburg. List je v mnogovrstnem oziru potreben, zato ga naj obilni naročniki podpirajo. Želimo srečnega uspeha!

Gospodarske stvari.

Čebelarški shod v Šmariji

je bil dne 19. t. m. in se ga je vdeležilo nad 60 gospodarjev. G. Gabršek je pozdravljal nazoče, ter povdarjal denarstvene in tudi npravne dobičke čebelarstva; čebelarstvo donša marsikteremu čebelarju toliko, da zamore z dobičkom plačati svoje dače, dobiček čebelarstva pa ni nobenemu davku podvržen. Npravni dobiček je ta, da blaži srce ter dela človeka spremljivega za naravno lepoto in za stvarnikova dela. G. Kresnik je z Dzierzonovim panjem kazal, kako je ravnati s premakljivim satonosnikom. Kazal je potem metalnico, kako se izloči čist med iz satovja, pa da ni treba pokvariti satovja, ki se da potem še rabiti. Med vdeležnike se je razdelil slovensk tiskau poduk. G. Jurkovič se zahvali čebelarškemu društvu za priredbo shoda. Upamo, da bode to predavanje v Šmarijskem okraji, ki je bil zdaj po toči tako hudo zadet, dobre nasledke imelo in da si bodo kmetje izvolili ta oddelek kmetijstva, kteremu ne škodi toča, in ki vsekako tudi ob slabejših letinah donša dobiček — to je čebelarstvo. Z malim se začne in podlaga je dobljena. Bog blagoslovi čebelarstvo. V celem političnem okraji Celjskem je 1659 čebelarjev in 6344 panjev. Najbogatejši okraj z ozirom na čebelarstvo je Gornjigrad, najslabjeji pa Šmarijski. V političnem okraji Slov. Graskem je 1011 čebelarjev in 4765 panjev.

Dopisi.

Iz Ptujja. (O okrajnej skupščini konec.)

Ko je Pisk za svoj šuntaven predlog dobil, kar zaslužil, spoznali so nekteri Ptujčani, da ne bode šlo, kar se v okrajnem zastopu takrat bivšem podučelništvom Strafelovim, zgreš lo, g. Hermana v žep porinoti, počeli so se odkutavati, naši možaki pa so ostali verni do zadnjega trenutka. To videč opominjal je v prednji sobi eden prav smešno begunce na slovo: „seeekces! seeekces! bi die bindišn camhaltn.“ Pa vse nič ni pomagalo. Brbljavi hujskavec vlovil je, kakor uže znano, le samo bornih sedem glasov. Lažnjivi dopisnik „Cillier Zeitung“ pa je rekel sedemnajst. Razven najvažnejše točke, ustanovljenja okrajne hranilnice, bilo njih je še 14 na dnevnem redu; med temi naj omenimo sledeče: naznanilo se je, da se okr. sodnik g. Levičnik zaradi neprilik, ki so se mu vsled izbora v okrajni zastop bile delale, zastopništvu odrekkel; volili so se trije udi, da pregledajo račune za leto 1880. Izbrani bili so gg. Žitek, Ferš, Kazimir odnosno s 37, 35, 34 glasi. Poročalo se je, da okrajni zastop pravdo proti grajščini gornjeptujскеj zavolj smodišnice zgubil; naznanilo se je, da je odbor dozidajnemu cestarju službo odpovedal, kar je skupščina odobrila ter to službo provizorično na leta dni podelil izučee-

nemu strokovnjaku g. Scheiblu z letno plačo 900 gold.; sklenolo se mostovnino pri Borlu dati od 1. julija t. l. na 3 leta v najem. Vse točke so se na hitrem in brez posebnih prigovorov sprejele, razven one o hranilnici, o kateri se dobre tri ostro obravnavalo. Nadejamo se, da, če c. k. ministerstvo ta za okraj silno potreben in važen penezni zavod ustanoviti dovoli, tudi meščani, razven nekolikih, temu s časom ne bodo več tako strastno zoperni!

Od Mure. (Volkmerjeva svečanost.) Vrla naša slovenska mladina, učeča se na vseučiliščih in gimnazijah, prireduje skoro vsakega leta v spomin Vodnikov in Prešernov veselice, pri katerih plemenitih namerah ima pogostem večih ali manjih nezgod prenašati od strank, našemu narodnemu prebudenju in razvijanju neprijaznih in zopernih. Ali zavoljo tega se itak ne da odstrašiti nego še vedno iskreneje se zavzima za svojo narodnost. Žlahtno prizadevanje mladih rodoljubov je uže mnogo doprineslo, da se v prostem ljudstvu našem vedno bolj ukorenjava nam toliko potrebni narodni ponos. V tem oziru stojijo na južnem Štajarskem uže več let sem bistroumni dijaki gimnazije mariborske v prvih vrstah. V Mariboru samem, v Ptujih, pri nas v Ljutomeru in še na drugih mestih, prebudili so uže večkrat občudenje pevajoč krasne pesni slovanske, deklamajoč veleumne proizvode naših pesnikov in tudi mične prvence lastnega duha. Po prijaznej Murskeje ravnini, po cvetočih ljutomerskih goriceah in pisanej Šavničkej dolini raznaša se radosten glas, ka slovenska mladina mariborskih učnih zavodov v bližnjih šolskih prazninah nam nekoliko prijetnih ur zopet pripraviti namerava s tem, da priredi veselico v spomin veselega pesnika Leopolda Volkmerja, ki se je pred 140 leti vprijaznem trgu Ljutomeru bil narodil. Bistroidni sokoliči slovenski, navdušeni poštomatelji našega slavnega rojaka! mi se prihodu Vašem veselimo in Vam uže zanaprej iskrenega srca kličemo: Dobro nam došli!

Iz Škofje vasi pri Celji. (Vojniški „purgarji“) so v „Cillier Zeitung“ sami sebe prali in opravičevali, da niso na tuje stroške ne jedli pa ne pili. Tega menda jim tudi nihče ni tako očital. Vendar reč je bila ta: bivši šolski svetovalec g. J. K. je napravil pred 2 letoma šolsko veselico pa zavoljo stroškov nikogar ni vprašal, kdo da jih bode plačeval. Naenkrat dobi naša občina nalog doplačati 120 fl. To se nam je preveč zdelo, ker smo zvedeli, da je vsak otrok dobil po 1 zemljo in $\frac{1}{2}$ kupice vina. Najbolj pa nas je razdražilo, da so nam plačevanje naložili brez poprejšnjega vprašanja. Pritožili smo se pri višjej gosposki in ta nam je dala prav.

Iz Ormoža. Prav razveselila nas je novica, da se uže prihodne dni tukaj pri nas stalno kot odvetnik naseli g. Dr. Omulec, naš rojak, občes čisljan kot narodnjak in poštenjak. Zopet dobi ormoška narodna stranka v tem gospodu močen

steber, okraj pa značajnega pravicoljubnega poštenega odvetnika, ki bo, kakor trdno pričakujemo, prav žalostno naše pravniško stanje zopet uredil in nesramni pravdarski barantiji pisarja Bernarta in Središkega doktorja uže dolgo zaželeni konec storil. Proti našemu občespoštovanemu g. Dr. Žižku rovari tukajšnji nemškutarški padar Seyfried, jezeč se, da njega (Seyfrieda) ljudje v okolici prav malo ali nič ne porajajo ter v boleznih, kakor je prav in pošteno našega g. dr. Žižka na pomoč pozivajo. Stari rovar Seyfried, ki je sam rekel, da je uže „das ganze Pulver verschossen“, bi naj vendar pomislil, da že v vsakem obziru med „stare železje“ spada in da bi jenjal, če ne bo svoje rovariji proti občes čisljanemu g. dr. Žižku skoraj konec storil, utegne na stare dni sitnosti imeti. Mi narodni Slovenci pa se bomo tem zvesteje g. dr. Žižka in narodnih naših mož držali. Kdor naš narod zaničuje, naj tudi našega kruha ne jé.

Iz Kases na Koroškem. (Čudovito smrti otet otrok.) Dne 8. jun. me pošljejo oča v gojzd. Obstojim ob desnem obrežji Drave. Ko zagledam na levi strani Drave, iz goše počasi pomikati se čolnič. Ker ni bilo človeka v njem, gledam srpo „kekaj“ časa tje. Sedaj mi šine misel v glavo: čolnič bi se še rešil, ko bi mogel prileteti na bližnji brod, ki je pa dobro $\frac{1}{4}$ ure daleč. Spustim se v dir, prehitim čolnič in upijem na vse grlo. K sreči je brodar kmalu čul in hitro bil pri vodi, zdaj pristopi še drug mož in spustita se za čolničem, in ko čolnič priplava nam bliže, zagledamo, da visi nekaj zraven čolniča, ki je podobno detetu. Res, groza nas spreleti, bil je 3letni deček, ki je pa samo glavo imel iz vode, a držal se je uže slabo za stransko desko čolničev, le čuda, da se je dete držalo pičle $\frac{1}{2}$ ure in da ga valovi niso pobrisali. Ko ga moža potegneta iz vode, ni bil več pri zavednosti, a kmalu je prišel k sebi; deček je kmetski sin, ki je s svojim 6letnim bratom se igral v čolniči, ki se je pomeknil od kraja; menita iz čolniča pa bilo je prepozno; starejši je prejel za nek hlod in si sam rešil življenje, mlajši pa je obvisel na stranskej deski, dokler ga nista rešila brodarja. Starši pazite na svoje otroke! K.

Iz Šaleške doline. (Letina, ogledovanje mrličev.) Letina v našej dolini kaže letos do zdaj prav dobro: žita, sadje in vinogradi stojé prav lepo. Kmet si pričakuje boljše dobe. Letos se mu pač hudo godi: slabe letine zaporedoma so povzročile, da ni kos še dolžnega davka plačati. Bog se vsmili! — Tudi imamo v našej dolini v novejšem času razven davkov še drugo šibo, katera revnega kmeta tepe in ta je ogleda mrličev, ki dotičnikom za ogledanje mrliča kar po goldinarjih računni. — Za Boga, kam pride kmet na ta način! Včasih nima še za trugo, ki v večih slučajih toliko ne stane, za ogledanje bi pa moral toliko plačati?! Ali bi se ne dala stvar urediti tako, kakor imajo n. pr. v št. Ilji. Mrlič se pri-

nese k cerkvi, tija naj pride ogleda in naj ima svojo odločeno takso 50 kr., kojih naj bodo reveži prosti!

Iz Bizeljskega. (Toča.) Dne 16. junija t. l. ob $\frac{1}{2}$ uri popoldne zadela nas je velika nesreča. Bila je ta den že v jutru velika, skoraj bi rekel, da neznosljiva, vročina. Soparne megle se zbirajo po hribih, pa veter je bil sladko upanje, da kaj hudega ne pride. Kmalu popoldan pa začnejo lukati rjavkaste megle čez sv. Gorsko stran tje proti Bizelskemu. Ni dolgo trajalo, ko se prikadijo sivo rjavkasti oblaki z neznanim viharjem, tako da so se glave dreves zemlje dotikale in toča, kakor orehi debela, se vsiplje ter dober četrť ure neusmiljeno klesti in seka, da ljudstvo v cerkvi ravno pri popoldanšnji službi božji zbrano na ves glas kriči in vpije: joj nam, joj nam, zdaj smo vsi berači. In zares je mnogim faranom veselo upanje na bogato trgatav po vodi splavalo. Toča je pobila lep del vinskih goríc in žitnih polja, tudi farovski vinograd — edino upanje prihodnjega g. župnika — je strašno zadet. To je zares žalostno za itak uže čez vse ubogega kmeta!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Sijajno je se vršila na Dunaji procesija na sv. Telovo; svitli cesar so se udeležili s cesarskim dvorom vred. — Bogati baron Sothen bil je od lastnega logarja ustreljen iz jeze, da mu je službo odpovedal. Judovski pisarči, hudi na Sothena, ker ni hotel nobenega Juda v službo vzeti, so naščuvali Dunajčane, da so grdo zasarmovali mrličev sprevod, za logarjevo vlačugo in 4 hotive pa 8000 fl. denarjev nabrali; to kaže, kako grdo Dunajski listi, pisani od Judov, plačevani od kristijanov, tem znajo zdravo pamet mešati. Nesrečni general Uhacij, ki je se ustrelil, ni bil hitro mrtev, ampak je še živel 3 ure ter je bil v sv. olje položen spravljen z Bogom, ki mu bodi milostljiv. — V Pragi je huda volilna praska za trgovsko zbornico, ako zmagajo Čehi, proderejo ti k večini v deželnem odboru. V Brnu je vlada zankazala česke ljudske šole prirediti, ker je ondi več Čehov, nego Nemcev; češki državni poslanec Čelakovski je poslanstvo odložil. — Deželni zbor štajerski je sklican 5. sept. V Pontablu bil je potres; jednako tudi okolo Samobora in Zagreba. Hrvatski sabor zboruje zadnjokrat; ban Pejačević drži z Magjari in hoče tam Reko prepustiti. Hrvati so zaradi tega silno razburjeni. Volitve na Ogerskem so zanimive takrat, kajti zelo ubogi Slovaki pa tudi katoliško duhovenstvo se močno briga, kdo bo izvoljen, to pa zaradi tega, ker hočejo prvi svojo narodnost rešiti; slednji pa civilni zakon zabraniti. Kaj neki naši prekmurski bratje Slovenci počenjajo?

Vnanje države. Bismark baje vendar boleha; cesar mu je dal odpust. Na Bavarskem vršijo se volitve; katoličani upajo zmagati tako, da si pri-

borijo odločno večino. Bog daj! — Srbski knez Milan obiskal je ruskega carja. Temu so nihilisti zopet doposlali groziven list, naj da ustavo Rusiji! Iz Kijeva so Rusi iztirali vse tuje Jude. — Bolgarski narodnjaki hočejo kneza Aleksandra zopediti, da se združijo z Rumelijo pod novim knezom Bogoridom. Dne 16. jun. marširajo greški vojaki v pridobljene turške dežele pa utegnajo trčiti na upor. — Francozi in Italijani se pisano gledajo, ker so prvi vzeli Tunis; v mestu Marseille živi 40.000 italijanskih delavcev; ko so toraj zmagonosni francoski vojaki vračaje se iz Afrike došli, začeli so Italijani žvižgati: to so Francozi zamerili in prišlo je do večdnevnega tepeža, ker ob enem francoski delavci to priliko porablajo, da italijanske spodrinejo, mnogo ljudij je mrtvih, še več ranjenih, 200 zaprtih. Procesije na sv. Telovo je republikanska vlada prepovedala; to žali katoličane in veseli samo freimaurerje; v mestu Nantes so katoličani po sili napravili procesijo pa je nastal hud tepež, ker so republikanci pobožnike napali. — Španska vlada je 60.000 Judov bežečih iz Rusije ukazala dobrohotno sprejeti. Naj jih le ima! — V Aziji bili so hudi potresi, mesto Van je razrušeno, 400 hiš je razdanih okolo 100 ljudij usmrtenih.

Za poduk in kratek čas.

Poslanci dr. Tonkli, dr. Schmiderer, dr. Vošnjak pa Slovenci.

V. Temeljitemu zagovorniku Slovencev, g. dr. Tonkliju, odgovarjal je precej omahljivo g. naučni minister baron Konrad. Za njim je prvič zoper Slovence črhnil znani „Hammer-Amboss“ dr. Schmiderer zadevno učiteljišče mariborsko pa je pokazal, da reči ni prav razumel. Naš velezaslužni poslanec, g. dr. Vošnjak je obadva zavračal v daljšem govoru, ki se glasi:

Nj. ekselencia gospod naučni minister je našel, da britke tožbe — kakor se je sam izrazil — poslanca dr. Tonklija niso povsem neopravičene in da se je uže marsikaj zgodilo za zboljšanje slovenskega šolstva. Žali Bog, da ne morem pritrditi tej izjavi Nj. ekselence, ker se od tega, kar smo si doseči prizadevali, je prav malo ali prav za prav nič izpolnilo in da mi niti tega nismo dobili nazaj, kar smo pod ministerstvom Hohenwartovim uže imeli glede učiteljskih izobraževališč v Ljubljani in glede srednjih šol na Kranjskem. V vsakej seji te visoke zbornice sem naše želje in pritožbe glede naučnega ministerstva razlagal, žali Bog doslej brezuspešno, in tudi zdaj se razbijajo naše tako opravičene pritožbe — kakor se vidi — jaz ne rečem ob vladi, ampak ob njenih organih. Organi, ki imajo vladne naredbe izvrševati, ki bi sploh morali v duhu vlade delovati, so še tisti, kateri so bili pod prejšnjim germanizujočim sistemom imenovani, ki so kot pristaši prejš-

njega sistema ta mesta dobili in ki še neprenehoma delavajo v duhu prejšnjega sistema. Kako bi pa sicer bilo mogoče, da deželna šolska svetovalstva, kjer ima vendar vlada večino svojih organov, stavljajo zmirom take predloge, ki se ne zlagajo z zdanjim sistemom. Vlada ima v svojih rokah, ta deželna šolska svetovalstva tako preobraziti, da bi stavili sistemu primerne predloge, ker večino članov deželnih šolskih svetovalstev imenuje vlada in vsaj pri nas deželni odbor vanje pošilja samo dva člana. Vsi drugi so v rokah vlade in tedaj je res samo od vlade odvisno, delati na to, da se takozvanemu spravnemu sistemu stavijo res tudi primerni predlogi.

Ali zato, ker vlada nikakor ne upliva na deželna šolska svetovalstva ter jih tudi ni nič izpremenila, kolikor se tiče od vlade imenovanih članov, vidimo tudi, da n. pr. pri nas najrazličnejši predlogi pribajajo iz deželnega šolskega sveta. Mi vidimo, da se na učiteljskem zavodu v Kopru podučujejo nekateri predmeti slovenski, a zopet drugi na ženskem učiteljski v Gorici, na moškem učiteljski v Ljubljani drugi, a zopet drugi slovenski ali nemški na ženskem učiteljski. Tu ni nobenega reda in vendar se na vseh teh zavodih vzrejajo učitelji za slovenske ljudske šole.

Na učiteljskem izobraževališči v Mariboru je ostalo vse pri starem, ker je g. naučni minister, kakor je dejal, izdal novo, začasno in za poskušnjo naredbo samo za učiteljske v Ljubljani; v Mariboru se vsi predmeti izjemši veronauk in slovensščino — veronauk pa tako rekoč samo za prosvoljce — podučujejo nemški.

Ce nam je dal g. dr. Schmiderer tukaj nekaj popravek, morem pa jaz ravno v tem popravku dokazati dve znatni neresnici. (Čujmo! Čujmo! na desnej.) Trdil je on namreč, da je na tem učiteljski šest nemških kandidatov dostalo o vseh predmetih preskušnjo v slovenskem jeziku; to je čisto nemogoče: učni jezik je nemški, tedaj se tudi o vseh predmetih razen slovensščine za Slovence izprašuje nemški. Dr. Schm. se je tu hudo motil in je hotel morda samo reči, da so se oni kandidati slovensščine učili in o njej tudi skušnjo dostali, a samo za slovenski jezik, ne za druge predmete. Samo to je mogoče, a še za tako zmožnostno pričevalo, da so namreč slovenskega jezika zmožni, ne dam jaz prav nič z ozirom na učiteljske v Mariboru, ker je ondi za to stroko nastavljen človek, ki iz slovensščine niti izpraševan ni. To je zelo nekaj posebnega, nezaslišanega v šolstvu. Človek se postavi na učiteljski za učitelja, ki še postavno dokazal ni, da je predmeta zmožen.

Schm. je nadalje opomenil, da ni šolskih knjig slovenskih za višje razrede ljudskih šol. To je tako velikanska pomota, da bi mu nje jaz ne bil prisojal, kajti, naj bi bil stopil v prvo ljudsko šolo stoječo na slovenske zemlji, bil bi se prepričal, da imamo za vse razrede do najvišjega dosti slovenskih šolskih knjig in sicer že od petdesetega

in šestdesetega leta sem. In sicer so to knjige iz c. kr. šolske zaloge, in če gospod poslanec pregleda zapisnik c. kr. zaloge šolskih knjig, opaziti će, da imamo za vse razrede šolskih knjig.

Dozdeva se, da je g. Sch. premenil ugovore, ki se nam nasproti zmirom ponavljajo, češ, da nemamo knjig za vse predmete na učiteljskih izobraževališčih in srednjih šolah. Kaj da je prav za prav na tem, to je obširno razvil že poslanec g. Tonkli in jaz sam sem že ob več prilikah povedal, tako da menim, da mi ni treba posebno še naglašati, da imamo tudi za srednje šole in učiteljske že skoraj vse knjige in če jih še nimamo, je tega krivo samo naučno vodstvo, ki predmetov ne dopušča, slovenski profesorji, ki imajo rokopise že pripravljene in deloma od naučnega ministerstva tudi potrjene, ne upajo dati jih v tisk. Sicer je pa tudi že „Slovenska Matica“ izdala šolskih knjig ter bi jih tudi dalje še zalagala, a vedeti mora, da se bodo dotični predmeti tudi slovenski predavali. Tudi deželni zbor kranjski je namenil 10.000 gld. v ta namen, da bi se izdajale šolske knjige za srednje šole in učiteljske. Potrjene učne knjige prodajajo se primerno po številu učencev in želeti je, da bi vlada vendar storila korak naprej in bi nekoliko več storila za šolstvo mej Slovinci, nego je storila doslej.

Nj. ekselenca gospod naučni minister je kazal na to, da je za poskušnjo glede ljubljanskega učiteljskega odredil to, da se bode nekaj predmetov več podučevalo slovenski, a vendar še ne toliko, kolikor jih je bilo pod ministerstvom Hohentwartovim uvedenih, kmalu ko se je bilo to učiteljske osnovalo in sicer s pravičnim ozirom na to, da naj bi se na tem učiteljski vzrejali samo učitelji za slovenske šole. Nj. ekselenca je navel kot pomislek zoper daljnje uvedenje slovenskega jezika na učiteljskih tudi to, ker bi potem po njegovej misli kandidatje ne mogli hoditi v nemške kronovine na službo ter bi bil zanje krog konkurence omejen samo na slovensko ozemlje. Gospoda, odkritosrčno moram priznati, da jaz nisem za preveliko svobodno preseljevanje ljudskih učiteljev, ampak jaz menim, da more učitelj najuspešniše delovati mej svojim narodom, v svojej deželi.

To so deželni šolski sveti tudi sami uvideli in mi opazujemo pri nameščevanju učiteljskih služb, da deželni šolski sveti zmirom bolj na to silijo, da dobivajo domačini doma na ljudskih šolah službe. Saj ima ljudski učitelj nalog podučevati svoj narod in to doseže samo tedaj, če ljubi jezik, narod in deželo, a da ne stoji kot tujec mej ljudstvom, ki je prišel v deželo, ter svojo službo smatra le kot dolžnost, kot posel. Nobeden razen ljudskega učitelja ne mora mladino z ljubeznijo podučevati in to se težko reče o Nemci, ki ima Slovence ali Čebe podučevati (Poslanec Foregger: Oho!) ali tudi o slovenskem učitelji, ki ima v čisto nemškem okraji samo Nemce podučevati. To so

moji nazori in gospod poslanec iz Celja lahko „oho!“ kliče, kolikor hoče, to me ne privéde do drugih nazorov, tem menj, ker se tu strinjam z nižjeavstrijskim deželnim šolskim svetom, ki je, kakor sem čital po časopisih, sklenil, da se imajo po Nižje-Avstrijskem nastavljati kot učitelji samo domačini, rojeni Nemci; uvidelo se je tedaj, da je bolje, da Nemeec podučuje Nemca. Svobodno preseljevanje naj se ne raztegne tudi pri ljudskih učiteljih, kakor se je pri vseučiliščnih profesorjih. Jaz mislim tudi, da se je glede izobraževanja ljudskih učiteljev šlo predač in se vzgajajo preveč v takem duhu, da potlej marsikdo misli, da je tako naobražen, kakor kak vseučiliščen ali profesor srednjih šol. V tem oziru naj bi se bilo postopalo skromneje, pa bi bilo bolje za ljudskega učitelja.

Njegova ekscelenca gospod naučni minister je tedaj, kakor sem uže omenil, samo za ljubljansko učiteljsiše za poskušnjo in nezadostno naredbo izdal, a nič se ni storilo za učiteljsiše v Mariboru, dasi je osobito v to namenjeno, vzgajati za slovensko Štajersko učitelje, ker sta uže itak dve učiteljsiši v Gradi in je tedaj dano dosti prilike, nemško Štajersko obskrbljevati z učitelji.

Tudi glede srednjih šol gospod naučni minister ni vkljub vlanskega leta tukaj sklenenej resoluciji še ničesa odredil, stojimo še tam, kjer smo stali pod Stremayrom, celo s spodnjo gimnazijo v Kranji je še vse tako, kakor je bilo tačas, ko je prejšnji naučni minister določil, da se razpusti. Kake sitnosti so za slovensko prebivalstvo s tem združene, razvida se iz tega, da je bilo vlani 23 učencev, ki so se oglasili za gimnazijo v Celji, odpodenih, češ, da ne znajo dosti nemškega jezika, od katerih se je tedaj zahtevalo, da imajo najprej jedno leto v nemško šolo hoditi ali pa v kak pripravljevalen tečaj. To je silno krivično, da mora slovenski učenec uže itak dragim študijam jedno leto več posvetiti, kakor učenec katere druge narodnosti. Zakaj se mu ne dá prilika, da bi iz ljudske šole izstopivši v srednje našel v prvih letih poduk v materinščini, ker bi moral uže itak v višjih razredih nastopiti poduk v obeh jezikih.

O priliki je naučni minister omenil, naj bi učenci iz kolikor mogoče širših krogov prihajali v srednje šole. Zdanja uprava srednjih šol pri nas pa je taka, da se to omejuje na kolikor mogoče ožji krog, namreč na mesta in na uradniške sinove, mej tem, ko jedro prebivalstva, kmetsko prebivalstvo, od srednjih šol ne more imeti nobene koristi, ker bi otroci morali hoditi jedno leto še v pripravljevalni tečaj, predno morejo v srednjo šolo stopiti in potem le slabo napredujejo. Zato priporočam gospodu naučnemu ministru, naj v duhu cesarjevega govora in slovesnih obetanj, katera smo uže tolikokrat čuli z ministerskega stola iz ust gospoda ministerskega predsednika, polne ravnopravnosti deležen bil tudi slovenski narod. Dobro! na desnej.)

Smešničar 25. Učitelj: „Kteri mi zna povedati, čemu so si Izraelci zlato tele vlili? Jurček.“ „Menda za to, ker niso imeli zadosti zlata, da bi si vola zlili, morali so si tedaj tele“ bil je Jurčekov odgovor.
Ivan Dub.

Razne stvari.

(*Novi okrajni glavar mariborski*) g. plem. Pavič je nastopil svojo službo.

(*V okrajnem zastopu mariborskem*) smo Slovenci svojo večino dali iz rok, ker smo deloma ljudi v zastopnike izvolili, ki ne veljajo nič. Tudi se nam zdi, da se je krivica godila kmetskim velikim posestnikom pri sestavi zadnjih dveh volitevskih zapisnikov. Vrh tega volijo meščanje po 3krat v ta zastop ob enem. Naposled še se nastavljajo seje v pondeljek in ob časih, kedar kmet ne more z doma. Tako so zadnjič zopet 4 izostali. Ko bi to drugi vedeli, nihče izmed kmetovskih zastopnikov bi ne prišel. Meščanje so toraj izvolili vseh 5 udov v okrajni šolski svet. Izvoljeni so Dubatsch, Girstmajer, Marko, Pfrimer in Wretzl. Obžalujemo, da se je naših 15 mož bilo potrudilo k seji.

(*Ogenj*) je na Ponkvi v Vrčičah 4 posestnikom vsa poslopja pokončal, pogoreli so: Štrukelj, Wegmacher, Lilek in Kolar.

(*Koroški škof*) bode 26. junija v Saleburgu posvečen.

(*Preveč napil*) se je Anton Sahovnik v Čreti ter je iz mlina domov z žakljem vred v potok pal in utonil.

(*Krežma*) izvrstni hrvatski goslar je na Nemškem umrl 29 let star. V Dobrni je od nabranih denarjev nekokrat za šolo daroval 25 fl. Umeteljnik je bil Slovanom sedajne dni to, kar nekdam Italijanom slavni Paganini!

(*Nadučitelj na celjskeje fantovskeje šoli*) imenovan je g. Jan. Miklauc.

(*Hud tepež*) bil je med fanti v Pečevniku pri Celji, mizarja Končana so okolo 30krat z nožem pehnoli.

(*Celjski „Verfassungsverein“ je umrl*), ker ga ni trebalo na svetu.

(*Ptujčanje*) hočejo zrnsko trženje v zgornjo gosposko ulico spraviti, lepi steber Device Marije pred slovensko cerkvo pa podreti in v „park“ prestaviti.

(*Priden protižar v Mariboru*) dobil je ponudbo, naj zabelo in svinjetino kupi po jako nizki ceni. Gre na ponudnikov dom. Začudi se močno, ko mu reči v neki jami pod listjem pokopane pokaže pod sv. Križem. Protižar ovadi vse županu Karčovinskemu, vrlemu g. Dovniku. Tatje so zaprti, a meso je okradenec, M. Peršon na št. Jurijskem vrhu dobil nazaj.

(*Cigani*) se klatijo po Ivniškem in Mabrenberškem okraji in kradejo, da je grdo. Hudo oškodovan je M. Okič pri sv. Primonu.

(Pri sv. Trojici v Slov. goricah) je bržčas hudobna roka užgala gospodarsko poslopje mizarja Fr. Potočnika. Dalje segati so ognja zabranili gasilec od sv. Trojice in sv. Lenarta.

(Slepca Srčnika) bivajočega v revnej kajši za Muto proti Koroškej napal je mlad tolovaj, tirjal denarjev, pa ni ničesar najšel, ker jih siromak imel ni.

(Božjast ali sv. Valentina beteg) ugrabil je 15letnega fantiča pri nekem študenti na Sladki gori, revež padne v vodo in utone.

(V Radiselskem marib. okraja) je pri Kaiserjevih pri belem dnevi predrzen tat v hišo vlezal in pobral vso boljšo obleko, obutelj in 20 gold. denarja.

(Poličanska šola) se raztegne v 3razredno.

(Vtopila) se je sama rada 80letna Katarina Beratova pri Ljutomeru.

(Pri notarji v Slov. Gradci) kdor ima kaj tirjati, naj se oglasi v 6. tednih, kajti g. Hofrichter je posel notarstva odložil.

(Toča) je na sv. Telovo strašno potolkla po Zibiki, Virovci, Pristovi, sv. Emi in Podčetrtku.

(Živinske bolezni) razsajajo: na Blanci pereči ogenj, konjske garje v zgornji Hajdini, konjski smrkelj v Pacinjah.

(Pse zapirati) morajo v ormožkem okraji za voljo stekline.

(V Pirešicah) v Savinjski dolini je pogorel Lukač in Gmajnar. Temu bi bilo skoraj tudi 9letno dete zgorelo. Rešil ga je priden fant, kojemu je blagi grof Sermage objubil 10 fl. Ko je dete bilo odneseno, podrl se je hram.

(Žandarji prestavljeni) so iz Rač v Slivnico; v Račah so tatje pri Čnetu vlomili in ukradli 100 fl. denarja in za 180 fl. druge robe. Domači so na travnikih bili.

(Dijaškemu semenišču) da oval č. g. J. Žičkar 5 gld.

Loterijske številke:

V Gradci 18. junija 1881: 33, 52, 31, 41, 81.

Na Dunaji " " 20, 74, 70, 40, 18.

Prihodnje srečkanje: 2. julija 1881.

1—3

Mlin na prodaj!

Novo postavljen, umetalen mlin blizu večjega mesta spodnje-štajerskega in blizu južne železnice na stalnej močno nagne-nej vodi, zraven lepo stanovanje, gospo-darsko poslopje, velik vrt, pekarija z dobrim razprodavanjem. Vse to je zaradi družbin-skih razmer na prodaj po jako ugodnih po-gojih. Več pové administracija lista: „Süd-steirische Post“ v Mariboru.

1—2

Oznanilo

zavoljo sprejetja večjega števila učencev v kme-tijsko deželno šolo štajersko v Grottenhofu po-četkom šolskega leta 1881, t. j. 1. oktobra 1881.

Prošnje se naj pismeno ali ustno predložijo ravnateljstvu vsaj do 3 tedne pred začetkom.

Več pové štef. 24. „Slov. Gospodarja“.

Žalostnim srcem naznanjamo podpisani svojim prijateljem in znanecem, da je ljubljena žena, ozi-roma mati

Ana Voh p. d. Kruljeva,

po daljši bolezni na pljučah dne 19. junija proti polnoči previdena s sv. zakramenti v 65. letu svo-jega življenja umrla.

Rajno priporočamo v blag spomin!

V Št. Ili pri Velenji 20. junija 1881,

Matija Voh,
mož.

Jernej
Valentin
Martin
sinovi.

Josefa
Šol. sestra Stanislava
hčeri.

2—2

Barve

v firnež pripravljene n. pr.:

žolta (Oker, Santinober) . . .	kilo po 50 kr.
temno rudeča (Engelroth) . . .	" " 50 "
kostanjeva, smrekova in jelševa " " 50 "	
bela (Kiem-erweis) najfinejša " " 65 "	
bela (Bleiweiss)	" " 60 "
zelena, temna in svitla (Kaiser- grün)	" " 70 "
živo-rudeča (Zinober)	" " 70 "
modra (blava)	" " 70 "
Podsnovna barva (Grundfarbe) " " 30 "	

ravno tako vsake vrste sube barve po zelo nizkej ceni, in vse velikosti šopke (penzelne) vse sorte lakov priporoča

M. Berdajs,
v Mariboru.

3—3

Mlin na prodaj

v Dražjivesi tik vozne ceste v Žiče, na 3 tečaje, zidana hiša, blevi, njivi, vrt in spašnik. Pogodbe pové posestnik v Prežigalu, konjske fare, hiš. št. 6.

Prečestitim cekvenim predstojništvom
in p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da
sem prevzel

starodavno, dobro znano pasarijo
Jožefa Kreinerja

v Celji

ter obečam, da bom tako vestno in tako
po ceni, kakor doslej v Konjicah, potem
tudi v Celji izdeloval vsakovrstno pasarsko
delo. Zahvaljevaje se za obilno zaupanje,
ktero se je doslej meni, kakor mojemu po-
kojnemu svaku J. Kreinerju skazovalo,
priporočujem se za prav obilna naročila.

Ferdinand Kager,

3—3

pasar v Celji,

na glav. trgu h. št. 110 (blizu farne cerkve.)

2—3

Naturne tekočine mineralne

letos frišno natočene.

Gleichenberška voda od Konstantinove in
Emine vreline.

Slatina rogačka, Pelblauerska, Radinska
in Giesshüblerska.

Marienbadška od Križevske vreline.

Tekočina: Nieder-Selterwasser.

Karlsbadška od vreleca.

Hunyadi-Arpád in Budimška.

Kraljevška britka voda.

Ove tekočine priporočajo trgovci

Maks Morič in Comp.

v Mariboru

v Tegetthofovi ulici šte. 9.

3—3

G i p s.

Ernest Širca v Žavci

naznanja, da ima sedaj v svojej za-
logi najboljšega gipsa za polje.

3—6

**Marijaceljske
kapljice za želodec,**

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse
bolezni v želodeci

in nepresežen zoper ne-
slast do jedi, slabi želo-
dec, smrdečo sapo, napih-
nenje, kisló podiranje,
ščipanje, katar v želodeci,
zgago, da se ne nareja
pesek in pšeno in slez,
zoper zlatenico, gnjus in
bljuvanje, da glava ne
boli (če izvira bolečina iz
želodca), zoper krč v že-
lodci, preobloženje želod-
ca z jedjo ali pijačo, črve,
zoper bolezni na vranici, jetrah in zoper
zlato žilo.

**Jedna sklenica z navodilom, kako se
rabi, stane 35 kr.**

Prodava jih v Mariboru lekar g. Jož. Nos in
trgovec g. S. Lucardi.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš
izdelek posnemlja in ponareja, zato prosimo, naj se
kupi samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi, naj
se osobito na ta znamenja: Prave Marijaceljske kap-
ljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisnene
besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady
& Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapeča-
tena z našim originalnim pečatom, na navodilu za
rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marija-
celjske matere božje, mora biti poleg te podobe utis-
neno sodnijsko spravljeno **varstveno zna-
menje** in zavoj mora biti zapečaten z našim **var-
stvenim znamenjem**. Izdelki podobnega ali
istega imena, ki nimajo teh znakov istinitosti, naj
se zavrzijo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam
taki slučajji takoj naznanijo, da bodo sodnijski kaz-
novani izdelovalci in prodajalci.

**Glavna zaloga v lekarni „zum Schutz-
engel“, C. Brady, Kremsier.**

F. P. Holasek

v Mariboru, na Velikem trgu
je od g. **S. Ružičke** prevzel za-
stopanje zavarovalnice proti ognju

„**P h ö n i x**“

ter prejmlje vplačevanja in opravlja
3—3 vse dotične pisarije.